

50. Булаховский Л.А. Об омонимах в славянских языках // Там же. Том третій. К., 1978. С. 322.

51. Булаховський Л.А. Історичний коментарій до української літературної мови. Фонетика // Там же. Том другий. К., 1977. С. 275.

52. Булаховський Л.А. Історичний коментарій до української літературної мови. Синтаксис // Там же. Том другий. К., 1977. С. 513.

53. Булаховський Л.А. Максим Рильський – поет-патріот // Там же. Том другий. К., 1977. С. 600.

УДК 821.01.03. Драгоманов

*Якімова А.М.
(Софія, Болгарія)*

ДО ІСТОРІЇ БІБЛІОТЕКИ М.П. ДРАГОМАНОВА В СОФІЇ

В статтє анализуєтєся актуальное состояние научной библиотеки М.П. Драгоманова в Университетской библиотеке в Софии и собрание сочинений М.А. Максимовича в ней.

Ключевые слова: научная библиотека, уникальная коллекция.

The article examines the current state of Scientific library Dragomanov in the University library in Sofia and the collected works of M. Maksymovych it.

Key words: Scientific library, a unique collection.

Бібліотека Драгоманова продовжує привертати до себе увагу багатьох вчених і дослідників. Болгарська дослідниця Ліліяна Петкова вважає, що „особиста бібліотека Драгоманова є унікальною колекцією іноземної наукової літератури гуманітарного профілю. Вона є однією з небагатьох особистих бібліотек 19 ст. і єдиною у своєму роді спеціальною науковою бібліотекою університетського професора тих часів, що збереглася в наших книгосховищах” [1: 37].

Як відомо, у листі від 17.01.1898 р. Людмила Драгоманова запропонувала Історико-філологічному факультету викупити бібліотеку вченого. Факультетська рада створила комісію у складі Л.Мілетича, Д.Агури і В.Златарського для оцінки вартості бібліотеки. Комісія констатувала, що бібліотека Драгоманова складається з „фундаментальних і цінних творів загального характеру, придбання яких зробило би великий і цінний внесок у бібліотеку Вищої школи” [2: 33]. За згодою Міністерства народної освіти бібліотека Драгоманова була викуплена за 10 000 левів і у липні 1899 р. поступила в Університетську бібліотеку (УБ) у кількості **4350** томів.

У бібліотеці зберігається „Списък на Книгите от Драгомановата библиотека записани в каталога, а задържани от Господа Драгоманова”, в якому зазначено 229 книг. Л.Петкова, посилаючись на документи пише, що Людмила Драгоманова залишила для родини 322 тома.

© Якімова А.М., 2011

Другий - „Списък на Книгите на Покойния професор Драгоманов, които фигурират в списъците му за предаване в библиотеката на Висшето училище, а още не са предадени” нараховує 130 книг.

Третій список без заголовку, багато книг в ньому викреслено. Це красномовно свідчить про те, що була проведена робота по його опрацюванню, але ще треба встановити з якою метою.

У 1985 р. в Університетській бібліотеці створюється Відділ стародруків, рідкісних і цінних видань, який протягом 20 років очолювала Ліляна Петкова.

У 1989 р. почалася робота по збиранню бібліотеки Драгоманова, розпорошеної у фондах УБ. Була утворена робоча картотека, в якій зберігаються розшукані в інвентарній книзі й точно установлені книги з бібліотеки Драгоманова.

За інвентарною книгою знайдено **825** назв, з яких **586** розшукано за каталогами.

У робочій картотеці книги розташовані таким чином: кирилиця, латинь та книги, які відсутні в каталозі.

Частина книг Драгоманова залишилася в бібліотеці проф. Івана Шишманова й через неї пізніше попала в УБ. Як, наприклад, “L’UOMO PREISTORICO. Osservazioni critiche”, Marcellino Venturoli (1872) з власноручним підписом М. Драгоманова й штампом „Проф. Ив. Д. ШИШМАНОВ”. Вона зберігається у Відділі рідкісних видань разом з “The English and Scottish Popular Ballads” Francis James Child з художньо виконаним дарчим написом „1864-1894. Першому українському фольклорісту Михайлу Петровичу Драгоманову від рідного Гадяча” та трьома виданнями „Киевлянина” М.Максимовича (1840, 1841, 1850).

Щодо М.О.Максимовича, то у робочій картотеці значаться такі його твори: Украинские народные песни. Ч. I, Москва, 1834; Сборник украинских песен. Ч. I, Киев, 1849; Киевлянинъ. Издал М. Максимовичъ. Кн. I-III. 1840-1850. Киевъ; Українець. 1864; Письма о князях Острожских. Киев, 1866; Украинские труды. Москва, 1868; О первых временах Киевскаго Богоявленскаго Братства. Киев, 1869; О создании Киевской церкви св. Кирилла. Киев, 1869; Объяснительные параграфы о Киевѣ. Киев, 1869; Собрание сочинений, I-III. Киев, 1876-1880. Всього 10.

У розвідці „М.О.Максимович в бібліотеках Болгарії” (2003) автор статті встановила, що у фондах УБ зберігається 9 творів Максимовича [3: 282-283]. З них тільки одна праця вченого відсутня у робочій картотеці – *Украинскія стрѣлы древнѣйшихъ временъ, собранныя надъ Днѣпромъ, возлѣ Михайловой горы. Москва, 1868*. Проте з часом можна буде встановити як вона попала у фонди УБ.

Власне, вже можна зробити дві важливі констатації: твори Максимовича попали в УБ через особисту бібліотеку Драгоманова; в Університетській бібліотеці Св.Климентя Охридського в Софії знаходиться найповніше зібрання оригінальних творів Максимовича в Болгарії.

Унікальну цінність бібліотеки Драгоманова розкриває у своєму ґрунтовному й глибоко науковому дослідженні Ліляна Петкова, звертаючи увагу на наступне:

- беручи до уваги те, що тогочасні болгарські бібліотеки перебували все ще на початковому етапі фондонакопичення, бібліотека Драгоманова мала надзвичайно цінне значення для дослідницької роботи болгарських учених;

- хронологічно видання відносяться переважно до другої половини 19 ст.; більшість з них вийшли з друку до створення Університетської бібліотеки і тому ретроспектив-

но поповнили її фонди цінною іноземною літературою в липні 1899 року, після того як Софійський університет відкупив бібліотеку вченого по його смерті;

- найціннішою частиною бібліотеки вважається колекція російських журналів з понад 20-ма заголовками у 200-х томах;

- зібрання книг в бібліотеці майже на всіх європейських мовах: 49 процентів російською мовою, за ними слідує видання французькою, німецькою, англійською мовами; значна частина літератури на слов'янських мовах – українській, польській, сербській, чеській і болгарській;

- за своїм змістом бібліотека представляє дбайливо, системно і компетентно зібрані капітальні праці і основні твори з історії, фольклору, етнографії, філософії, соціології, педагогіки і ін., а найбагатшою є література з історії від древності до другої половини 19 ст.;

- найповніше укомплектована література про Росію і Україну: історія і археологія, фольклор і етнографія, філологія і художня література, етнографія, філософія, соціологія, політика;

  - дуже велика кількість праць із славістики;

  - виключно багата колекція літератури з фольклору усіх слов'янських народів, майже усіх західноєвропейських і східних народів, до якої входять як збірники народних пісень, приказок і легенд, так і наукові дослідження народної творчості;

  - багато довідкових видань;

  - багато каталогів бібліотек, описів слов'янських рукописів, біографічних словників свідчать про бібліотечно-бібліографічну культуру великого вченого.

Як видно з викладеного, бібліотека Драгоманова продовжує залишатися предметом досліджень науковців УБ, у творчих планах яких є ідея щодо проекту по впорядкуванню бібліотеки відомого вченого.

ЛІТЕРАТУРА

1. Петкова, Лиляна. Личната библиотека на М.П.Драгоманов // Библиотекар, 1989, № 3. С.33-37.

2. Там само.

3. Якімова А.М. М.О.Максимович в бібліотеках Болгарії // Наукове видання „Мова і культура”. - К, 2003. Випуск 6. Том V/1. - С. 280-283.